

درس دوازدهم از ریشه تا برگ

● «ریشه»، اندامی از گیاه است که معمولاً در خاک قرار دارد و اولین قسمتی است که پس از جوانه زدن دانه‌ها، از آنها خارج می‌شود.

● روی ریشه تارهای نازکی به نام «تار کشنده» وجود دارد.

● تارهای کشنده، آب و مواد محلول موجود در خاک را می‌گیرند و در اختیار گیاه قرار می‌دهند.

● اگر تارهای کشنده آسیب ببینند، گیاه نمی‌تواند آب و مواد محلول مورد نیاز خود را از خاک بگیرد.

در نتیجه، رشد آن کم یا متوقف می‌شود.

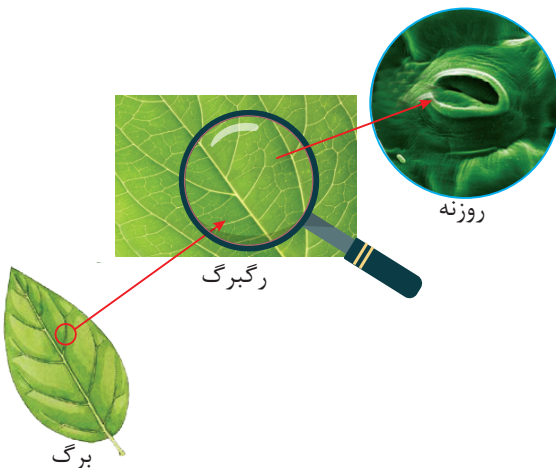
● «آوندها» آب را از ریشه به قسمت‌های بالای گیاه یعنی ساقه و برگ می‌رسانند.

● آوندها در برگ، رگ‌برگ‌ها را به وجود می‌آورند.

● منافذ ریز رو و پشت برگ‌ها «روزنه» نامیده می‌شوند.

● هوا از راه روزنه‌ها وارد گیاه می‌شود.

● گیاهان اکسیژن مورد نیاز خود را از راه روزنه‌ها دریافت کرده و کربن دی‌اکسید را دفع می‌کنند؛ به این عمل «تنفس» می‌گویند.

الف) جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

- ۱ - اولین قسمت گیاه که پس از جوانه زدن دانه‌ها، از آنها خارج می‌شود، است.
- ۲ - اگر در ریشه آسیب ببینند، رشد گیاه کم یا متوقف می‌شود.
- ۳ - به لوله‌های باریکی که آب را از ریشه به قسمت‌های بالای گیاه می‌برند، می‌گویند.
- ۴ - آوندها در برگ، را به وجود می‌آورند.
- ۵ - هوا از راه موجود در سطح برگ‌های گیاه، به آن می‌رسد.

ب) جمله‌های صحیح را با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

- ۱ - آوندها آب را از ریشه به قسمت‌های بالای گیاه، یعنی ساقه و برگ می‌برند. ()
- ۲ - روی ریشه‌ی همهی گیاهان، تارهای کشنده وجود دارند. ()
- ۳ - گیاهان، اکسیژن مورد نیاز خود را از راه تارهای کشنده دریافت می‌کنند. ()
- ۴ - وقتی دانه‌ای را می‌کاریم، بعد از مدتی ابتدا، ساقه‌ی آن از داخل خاک خارج می‌شود. ()
- ۵ - مواد موجود در خاک و آب، به وسیله‌ی تارهای کشنده وارد ریشه می‌شوند. ()

پ) گزینه‌ی درست را با علامت (✓) مشخص کنید.

۱ - محل اصلی غذاسازی گیاهان، کدام بخش از آنها است؟

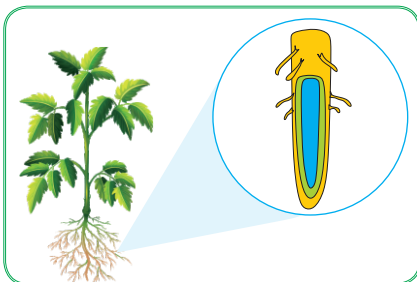
- (۱) برگ (۲) ریشه (۳) ساقه (۴) میوه

۲ - آوندها در کدام قسمت‌های گیاه وجود دارند؟

- (۱) ریشه و ساقه (۲) برگ و ریشه (۳) برگ و ساقه (۴) فقط ساقه

۳ - نام شکل روبه‌رو (شکل داخل دایره) چیست؟

- (۱) برگ
(۲) روزنه
(۳) تارهای کشنده
(۴) رگ‌برگ

۴ - آب جذب‌شده توسط گیاه، از راه کدام قسمت به برگ می‌رسد؟

- (۱) ریشه (۲) روزنه‌های برگ (۳) ساقه (۴) سطح برگ

۵ - آب و مواد محلول در آن، توسط کدام بخش از گیاه، جذب می‌شوند؟

(۴) گل

(۳) ریشه

(۲) برگ

(۱) ساقه

(ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.

۱ - آوندها در برگ گیاه، چه چیزی را به وجود می‌آورند؟

۲ - به منافذ ریز موجود در رو و پشت برگ‌ها چه می‌گویند؟

۳ - در چه صورتی رشد گیاه کم یا متوقف می‌شود؟

۴ - منظور از تارهای کشنده در گیاهان چیست؟

۵ - وظیفه‌ی اصلی روزنه‌ها در گیاه چیست؟

(ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.

۱ - مادر بزرگ مهسا هنگام عوض کردن گلدان گیاه شمعدانی، آن را با خاک اطراف ریشه به گلدان دیگر منتقل کرد.

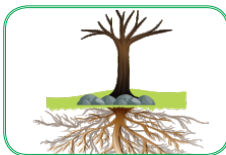
علت این موضوع چیست؟

۲ - اگر بر روی سطوح بالا و پایین برگ‌های یک گیاه، مقداری روغن بمالیم، چرا بعد از مدتی، آن برگ، پژمرده می‌شود؟

۳ - آزمایشی طراحی کنید و بنویسید که نشان‌دهنده‌ی کار آوند در گیاه باشد.

۴ - ریشه‌ی گیاه چگونه آب و مواد محلول در خاک را در اختیار گیاه قرار می‌دهد؟

۵ - ایجاد فضاهای سبز و کاشت گیاهان و درختان در اطراف شهرهای بزرگ و صنعتی چه تأثیری دارد؟

الف) جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

- ۱ - روی ریشه‌ی یک گیاه تارهای نازکی وجود دارند، که به آن‌ها می‌گویند.
- ۲ - در برگ گیاه، رگ‌برگ‌ها را به وجود می‌آورند.
- ۳ - مناسب‌ترین محل غذاسازی گیاه، است.
- ۴ - مواد موجود در خاک و آب، به وسیله‌ی تارهای کشنده وارد می‌شوند.
- ۵ - منافذ ریز رو و پشت برگ، نامیده می‌شوند.

ب) جمله‌های صحیح را با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

- ۱ - اولین قسمتی که قبل از جوانه‌زدن دانه‌ها، از آنها خارج می‌شود، ریشه است. ()
- ۲ - اگر تارهای کشنده‌ی ریشه، آسیب ببینند، در رشد گیاه تاثیری نخواهد داشت. ()
- ۳ - برگ‌ها، گاز کربن دی‌اکسید را از طریق روزنه‌ها دریافت می‌کنند. ()
- ۴ - ریشه، اندامی از گیاه است که معمولاً در خاک قرار دارد. ()
- ۵ - برگ‌ها آب را از ریشه به قسمت بالای گیاه می‌رسانند. ()

پ) گزینه‌ی صحیح را با علامت (✓) مشخص کنید.

- ۱ - آوندها را به وجود می‌آورند.

(۱) گلبرگ (۲) پرچم (۳) رگ‌برگ (۴) کاسبرگ

- ۲ - کدام یک از مواد زیر در غذاسازی گیاهان استفاده نمی‌شود؟

(۱) آب (۲) اکسیژن (۳) خاک (۴) کربن دی‌اکسید

- ۳ - وقتی برگ گیاه عرق می‌کند، بیشتر آب اضافی آن از چه راهی دفع می‌شود؟

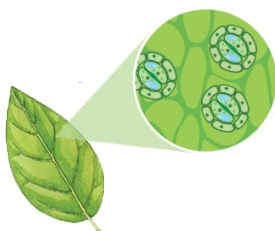
(۱) ساقه (۲) گل (۳) برگ (۴) ریشه

- ۴ - نام شکل روبه‌رو چیست؟

(۱) رگ‌برگ (۲) تارهای کشنده
(۳) برگ (۴) روزنه

- ۵ - محل ورود و خروج گازهای اکسیژن و کربن دی‌اکسید در گیاهان سبز کدام است؟

(۱) ساقه (۲) روزنه‌های سطح برگ (۳) ریشه (۴) گلبرگ

ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.

۱- کار تارهای کشنده چیست؟

۲- آوندها آب را از ریشه به کدام قسمت‌های گیاه می‌رسانند؟

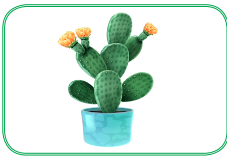
۳- در چه صورتی گیاه نمی‌تواند آب و مواد محلول مورد نیاز خود را از خاک دریافت کند؟

۴- دریافت اکسیژن و دفع کربن دی‌اکسید، وظیفه‌ی کدام قسمت از گیاه است؟

۵- انسان‌ها و گیاهان از چه راهی هوا را دریافت می‌کنند؟

ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.

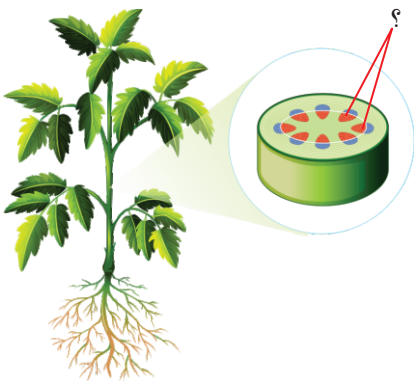
۱- چرا محل غذاسازی گیاه کاکتوس در ساقه‌ی آن قرار دارد؟

۲- در چه موقعی از شبانه روز، استراحت در زیر درخت برای انسان مضر است؟ دلیل آن چیست؟

۳- با توجه به شکل‌های روبه‌رو، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف) سوراخ‌های ریز در شکل روبه‌رو چه نام دارند؟

ب) وظیفه‌ی آنها چیست؟

۴- کدام یک از شکل‌های زیر بهترین روش برای انتقال گیاه از یک گلدان به

گلدان دیگر است؟ چرا

۵- هر یک از بخش‌های گیاهان را به وظیفه‌ی خاص خودش وصل کنید.

گل ●	●	الف) عمل غذاسازی
برگ ●	●	ب) تولیدمثل
ساقه ●	●	ج) جذب آب و مواد محلول در خاک
ریشه ●	●	د) انتقال آب و املاح از ریشه به برگ

آزمون میان نوبت اول

الف) جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

- ۱ - دانشمندان، به اطراف خود توجه می‌کنند.
- ۲ - ما برای برطرف کردن نیازهای روزانه، مواد اطراف خود را می‌دهیم.
- ۳ - وقتی آب می‌شود، از حالت مایع به گاز تبدیل می‌شود.
- ۴ - برای دیدن اجسام ریز، از استفاده می‌کنیم.
- ۵ - بارش برف و باران تغییری است، که انسان در آن‌ها ندارد.

ب) جمله‌های صحیح را با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

- ۱ - روشن کردن کبریت و حل کردن شکر در چای، دو نمونه تغییر شیمیایی هستند. ()
 - ۲ - در هنگام کوبیدن حبه‌ی قند در هاون، شکل و اندازه و خاصیت حبه‌ی قند تغییر می‌کند. ()
 - ۳ - طبیعت همواره در حال تغییر است. ()
 - ۴ - عدسی را معمولاً از جنس شیشه یا پلاستیک می‌سازند. ()
 - ۵ - هر چه فاصله‌ی ذره‌بین تا کانون بیشتر باشد، مقدار گرمای ایجاد شده کمتر می‌شود. ()
- پ) گزینه‌ی درست را با علامت (✓) مشخص کنید.

۱ - مهم‌ترین کار منشور چیست؟

- (۱) تشکیل تصویر (۲) بازتابش نور (۳) تجزیه‌ی نور (۴) تشکیل رنگین کمان

۲ - در کدام یک از وسایل زیر، عدسی به کار نرفته است؟

- (۱) دوربین عکاسی (۲) تلسکوپ (۳) میکروسکوپ (۴) زیبابین

۳ - کدام یک از تغییرات زیر، از نوع فیزیکی است؟

- (۱) هضم غذا (۲) ذوب شدن آهن
(۳) پختن مربا (۴) تغییر رنگ پارچه در اثر تابش نور خورشید

۴ - کدام یک از تغییرهای زیر، به سرعت انجام می‌شود؟

- (۱) تبدیل سنگ به خاک (۲) ترکیب اکسیژن با آهن (۳) سوختن گاز (۴) آفتاب سوختگی

۵ - هنگامی که نور خورشید به یک عدسی می‌تابد، چه می‌شود؟

- (۱) بازتابش پیدا می‌کند. (۲) پراکنده می‌شود.
(۳) تجزیه می‌شود. (۴) در یک نقطه جمع می‌شود.

ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.

- ۱ - با چه وسیله‌ای می‌توانیم تصویر اجسام را روی یک صفحه نمایش دهیم؟
- ۲ - چه وقت یک لیوان مانند ذره‌بین عمل می‌کند؟
- ۳ - چرا در موقع درست کردن رنگین‌کمان، بهتر است از آب پاش استفاده کنیم؟
- ۴ - فاسد شدن مواد غذایی در کدام شرایط تندتر رخ می‌دهد؟
- ۵ - در یک تغییر فیزیکی، مواد چگونه تغییر می‌کنند؟

ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.

- ۱ - منظور از تغییر شیمیایی چیست؟
- ۲ - آهن چگونه زنگ می‌زند؟ توضیح دهید.
- ۳ - رنگین‌کمان، چه زمانی تشکیل می‌شود؟
- ۴ - نور در طبیعت هنگام عبور از یک قطره‌ی آب به چه صورت در می‌آید؟
- ۵ - منظور از کانون عدسی چیست؟ توضیح دهید.

آزمون پایان نوبت اول

الف) جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

- ۱ - تبدیل شدن بخار آب به مایع، یک نوع تغییر----- است.
- ۲ - انسان در تغییر----- سال دخالت ندارد.
- ۳ - دایناسورها،----- بسیار بزرگی بودند که حدود ۶۵ میلیون سال پیش از بین رفتند.
- ۴ - مغز از طریق----- که در بخش حلزونی گوش قرار دارد، پیام‌های صوتی را دریافت می‌کند.
- ۵ - مجموعه از----- و ستون مهره‌ها از----- محافظت می‌کند.

ب) جمله‌های صحیح را با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

- ۱ - استخوان‌ها با رشته‌هایی محکم به نام مفصل به یکدیگر وصل شده‌اند. ()
- ۲ - قرنیه، پرده‌ی شفاف رنگی‌ای است که روی عنبیه را می‌پوشاند. ()
- ۳ - به آثار و بقایای اجساد گیاهان و جانوران که پس از سال‌ها به جامانده‌اند، فسیل می‌گویند. ()
- ۴ - فاصله‌ی کانون تا عدسی در ذره‌بین‌ها یکسان است. ()

۵ - برای درست کردن رنگین کمان با آب پاش، باید پشت به نور خورشید بایستیم.

(پ) گزینه‌ی درست را با علامت (✓) مشخص کنید.

۱ - کدام مورد زیر، یک تغییر فیزیکی است؟

- (۱) شکستن آینه (۲) پختن تخم مرغ (۳) سوختن حبه‌ی قند (۴) درست کردن ترشی

۲ - کدام قسمت از بدن جانوران معمولاً به فسیل تبدیل نمی‌شود؟

- (۱) دندان (۲) استخوان (۳) صدف (۴) ماهیچه

۳ - کدام فعالیت زیر به وسیله‌ی ماهیچه انجام نمی‌شود؟

- (۱) پلک زدن (۲) رشد موها (۳) حرکت چشم‌ها (۴) تنفس

۴ - برای دیدن اجسام، نور باید از کدام بخش عبور کند؟

- (۱) عصب بینایی (۲) شبکیه (۳) عدسی چشم (۴) مغز

۵ - اگر هنگام ساختن تصویر واضح شمع روشن بر روی یک پرده، ذره‌بین بین شمع و پرده باشد، تصویر شعله‌ی شمع چگونه خواهد بود؟

- (۱) خیلی بزرگ‌تر (۲) خیلی کوچک‌تر (۳) کدر و تیره (۴) وارونه

(ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.

۱ - تهیه‌ی ماست از شیر، چه نوع تغییری و دارای چه سرعتی است؟

۲ - نام سه بخش از کره‌ی چشم را که درون جمجمه قرار دارند، بنویسید.

۳ - وسیله‌ای که با آن نور را در آزمایشگاه تجزیه می‌کنیم، چه نام دارد؟

۴ - تغییری که در آن، جنس ماده کاملاً عوض می‌شود و ماده‌ی جدیدی به وجود می‌آید، چه نام دارد؟

۵ - ذره‌بین، نور خورشید را در یک جا جمع می‌کند. این نقطه چه نام دارد؟

(ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.

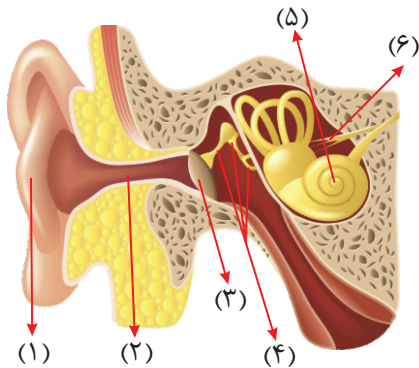
۱ - مطالعه‌ی فسیل‌ها چه اطلاعاتی درباره‌ی زمین در اختیار ما قرار می‌دهند؟

۲ - در چه شرایطی یک جاندار به فسیل تبدیل می‌شود؟

۳ - رنگین کمان چگونه به وجود می‌آید؟

۴ - ماده‌ی چربی که در مجرای شنوایی ترشح می‌شود، چه فایده‌ای برای سلامت گوش دارد؟

۵ - شکل زیر مربوط به ساختمان گوش است.

الف) نام قسمت‌های مشخص شده بر روی شکل را بنویسید.

(۲)	(۱)
(۴)	(۳)
(۶)	(۵)

ب) دو راه محافظت از گوش را بنویسید؟

آزمون میان نوبت دوم

الف) جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

- ۱ - هر چه بال فرفره‌های چرخان باریک‌تر باشد، زمان رسیدن آن به سطح زمین، می‌شود.
- ۲ - وقتی آب را درون لیوان می‌ریزیم، آب و لیوان با هم، مانند عمل می‌کنند.
- ۳ - مزه‌ی انواع غذاها توسط روی زبان دریافت می‌شود.
- ۴ - هر، یک میله و یک تکیه‌گاه دارد و با آن می‌توان اجسام را جابه‌جا کرد.
- ۵ - در بدنه‌ی، شیارهایی به شکل مارپیچ وجود دارد.

ب) جمله‌های صحیح را با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

- ۱ - در تغییر شیمیایی، رنگ، بو و مزه‌ی مواد تغییر نمی‌کند. ()
- ۲ - زمین‌شناسان در جست‌وجوی فسیل‌ها، لایه‌های رسوبی را مطالعه می‌کنند تا به محل این آثار پی ببرند. ()
- ۳ - علت مرطوب بودن پوست، وجود غده‌های چربی در زیر آن است. ()
- ۴ - در فرغون، تکیه‌گاه بین جسم و نیرو قرار دارد. ()
- ۵ - ساختمان گُوه شبیه سطح شیب است، اما کاری که انجام می‌دهد، با سطح شیب‌دار تفاوت دارد. ()

پ) گزینه‌ی درست را با علامت (✓) مشخص کنید.

- ۱ - کدام یک از گزینه‌های زیر به ترتیب، یک تغییر فیزیکی و یک تغییر شیمیایی است؟
 - (۱) بافتن شال گردن - تکه کردن نان
 - (۲) پوسیدن پارچه - تراشیدن مداد
 - (۳) درست کردن ترشی - سوختن چوب
 - (۴) بریدن پارچه - زنگ زدن آهن
- ۲ - لوله‌ای که از قرار گرفتن ستون مهره‌ها بر روی هم به دست می‌آید، از کدام اندام بدن محافظت می‌کند؟
 - (۱) غضروف
 - (۲) مفصل
 - (۳) ماهیچه
 - (۴) نخاع
- ۳ - عصب چشایی به کدام یک از بخش‌های زیر پیام می‌فرستد؟
 - (۱) نخاع
 - (۲) استخوان‌ها
 - (۳) مغز
 - (۴) زبان
- ۴ - در کدام یک از اهرم‌های زیر، نیرو بین جسم و تکیه‌گاه قرار گرفته است؟
 - (۱) گردوشکن
 - (۲) ناخن‌گیر
 - (۳) موچین
 - (۴) سیم‌چین
- ۵ - برای بالابردن پرچم از کدام ماشین زیر استفاده می‌شود؟
 - (۱) چرخ و محور
 - (۲) سطح شیب‌دار
 - (۳) گُوه
 - (۴) قرقره

ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.

- ۱ - فسیل گیاه سرخس در یک منطقه، نشان‌دهنده‌ی وجود چه نوع منطقه‌ای در گذشته‌ی آنجا است؟
- ۲ - تصویر اجسام، چگونه روی پرده‌ی شبکیه تشکیل می‌شود؟
- ۳ - گیرنده‌های زیر پوست، مغز را از وجود چه چیزهایی آگاه می‌کنند؟
- ۴ - در یک اهرم، چه زمانی برای بلندکردن جسم، به نیروی کمتری نیاز است؟
- ۵ - به وسایلی که یک لبه‌ی آنها از لبه‌ی دیگر نازک‌تر است، چه می‌گویند؟

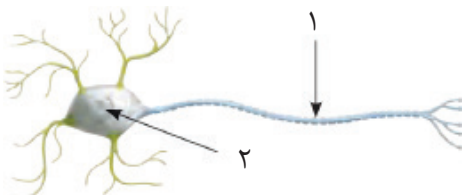
ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.

- ۱ - با توجه به شکل روبه‌رو، کانون عدسی را تعریف کنید.

- ۲ - با توجه به شکل زیر، به سؤالات مطرح‌شده پاسخ دهید.

الف) نام این سلول چیست؟

ب) نام قسمت‌های خواسته‌شده در شکل را بنویسید.

(۱) _____ (۲) _____

پ) وظیفه‌ی این سلول چیست؟